

Pénzelőlegek

mindennemű bel- és külföldi sorsjegyekre, állam-papírokra, részvényekre és letéti jegyekre ad legolcsóbban 4122-3

LÓRY J. bank- és váltó-üzlete, Budapest, hatvani-utca, az ujlág-utca átellenében.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

Falusi Gazda Naptára

1878-ik évre.

A magyar gazdák, kertészek, lelkészek és tanítók számára.

Bíró Pál, Deiningér Imre, Ébner Sándor, Gábor József, Grand Miklós, Grubicz Gyéza, Hensch Árpád, Molnár István, báró Nyáry Gyula, Dr. Nyáry Ferenc, Ordódy István k., Villási Pál s többek közreműködésével szerkeszti

MÁDAY IZIDOR,

a földmiv., ipar és keresk. ügyi miniszter titkár, a Földmívelési érdekeink és a falusi gazda szerkesztője.

Számos ábrával.

Tizennegyedik évfolyam. — Ára füzve 80 kr.

TARTALMA: Naptári rész. — Deiningér G. A vetőmag. — Grubicz Gy. Mint tarthatja fel magát a kisbirtokos. — Hensch Á. Miként takarmányozunk? — Máday I. Trágyázunk! — Grand M. Előnyei bir-a természetnek a műraj fölött? — Molnár I. A bor megtörése. — Bíró P. A gyümölcsfák gondozása. — Dr. Nyáry F. Jó minőségű vörös borok készítése. — Gábor I. szőlőgyomlálás. — Bíró P. közönséges gazdasági gyümölcsfák nevelése (ábrákkal). — Villási P. Ossenkop gyökereztetési módja. — Ébner S. Mit eredményez a tulságos buzatermelés. — Grubicz Gy. M. azoktól sok gazdasszony figyelmen kívül hagyja baromfiudvarában (ábrával). — Dr. Nyáry Gy. A sajmelegy. — Molnár I. a szőlőtők okaszerű trágyázása. — Ordódy I. K. Mire kell ügyelni a heremag beszerzésénél és használatánál? — Ébner S. Téli takarmányok. — Francia háromfajlú rendszer (4 ábrával). — Kerti eszközök (ábrákkal). — Ruhaszárítás szobában (ábrával). — Fagygyertya készítés (ábrákkal). — Idegen szarvasmarha-fajták (2 ábrával). — A burgonya-pusztító bogár (ábrával). — A sósákról. — Havi teendők emlékeztetője. — Országos vásárak. — Naptári értesítő.

NEMZETI NAGY KÉPES NAPTÁR

1878-ik évre.

Szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal számos képpel.

Szerkesztő **ÁLDOR IMRE.**

Tizedik évfolyam. — Ára füzve 1 frt.

Tartalómjegyzék. Címkép: Nero fátylái Szemiradski világhírű festménye után. Nero jellemrajzával. Mester és tanítvány: 1. Gyula Pál, képpel. 2. Dömötör János, képpel. Éji látogatás, vers. Margit szigetén, vers. Az égő tűz, vers. Ismét nálan voltál, vers. A kil egy nemzet sirat: A Deákmauzoleum, képpel. Egy gyarmunkás életéből, beszély. Nagy szellemek és nagy jellemek: Kossuth Lajos és Hugó Viktor legújabb arcképeivel. Költő és diplomata, Dóczy Lajos, a „Csók” szerzőjének arcképeivel. Törökök és muzsák, tíz jellemképpel. Innen-onnan (vázlatok a szomszédból): 1. A bolgárokról, 3 képpel. 2. Konstantinápoly, 4 képpel. (Névszerint: bolgár cséplő szán. Vászárter szelvényében. A bolgárok hórátánca. Galantai kultúros. Megérkezés a kikötőbe. Török temetés.) Vázlatok egy év történetéből: Mikó Imre gróf, képpel. Szalai Ágoston, képpel. Kecskeméthy Aurél, képpel. A Petőfi-társaságról. Költemény Petőfiről. Török világ Magyarországon. Tahir bej és Szulejman seik arcképeivel. Fürténi mozák. Bukott nagyságok: Udvari ünnepek III. Amurat szultán idejében. Flórenczi ünnepek egy új pápa tiszteletére. Egy velencei doge menyeközje. Vegyések: A Medzaidje rendjel, képpel. Az első kínai követéség Európában, két képpel. A kocsi-ról mint fényűzési eszközről. Kínai mesék: Egy kínai anya. Egy kínai mostoha. Egy kínai miniszter felesége. Egy kínai királyné. Egy kínai özvegy és anya, stb. Boszorkányok az inquisitio előtt. Hasznos tudnivalók: Tengerészeti nagyhatalom hadihajók nélkül. A théáról. Hires géymánok története. A föld népessége. Galambposták alkalmazása a háborúban. A skót bankokról. Akinek szép lánya van, stb. **Magyarország címévtára**, a legújabb és leghitelesebb adatok nyomán szerkesztve egy szakértő által. Országos vásárak. Hirdetések.

Pserhofer J.

gyógyszerész Bécsben.

Singerstrasse 15. „zum goldenen Reichsapfel“

ajlja a t. olvasóknak az alant jegyzett és sok évi tapasztalat után jeleseknek bizonyult gyógyszerészeti különlegességeket és hatásos házi szereket.

NB. Megre de'éseknél kérem a cím és postaiállomás pontos megjelölését. — Az alant felsoroltakon kívül még sok egyéb különlegesség van készletben és néha készletben nem levő szereket iránti megrendelések legkorábbi idő alatt és legutóbbabbban eszközölhetnek, és felkérőztársak legmagasabb készlettel díj és költségek. — Kérem a v. dékre, bérmentést és pénzküldés vagy utávitel mellett. — Vidéki megrendeléseknél csomagolási díj 10 kr. számtattak nagyobb küldeményeknél csomagolás saját költségére. Ismételt utasítások jutalékban része-ülnek.

Akustikon (fülszező) 1 üvegcse 1 frt o. e. A tület mindig meleg és nedvesen tartja, alkalmazza megülés ennek következményei ellen; kövszati szakszokos képességét a fülszárnak, melynek hiánya foka oly sok fülbajnak.

Havasi fű-szesz W. Ottm. Brnhardtól Münchenben, a müncheni első orvosi tekintélyek által legkitünőbb házi-szernek ajánlatot mindennemű gyomor-bajok, köhögésnek emésztési gyöngegség, étvágyhiány, gyomorhurut stb. ellen a egyszerűen bevált. Üvegcseje 70 kr.

Amerikai közsvény-kenőcs, gyorsan ható, kétszertelű leg,obb szer minden közsvényes és csúdos baj, nevezetesen hágerinczabaja, tagazakadás, göres, ideges fogfájás, fejfájás, fül-szakadás, stb. stb. ellen. 1 frt 20 kr.

Anatherin szá-j-viz, Popp J. G.-tól, általános elismert legjobb fogtörő szer, 1 üvegcse 1 frt 40 krajczár.

Szem-essentia dr. Romershausentól, a látás-ira; eredeti iv göcsben 2 frt 50 kr. és 1 frt 50 kr.

Bencéz tapasz Haubertól, kitünő szentnyilt sebek ellen. Egy té-gely ára 50 kr.

Vértisztító labdacok Pserhofer J.-tól, labdacok neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemli, mivel csakugyan alig létezik beteg-ség, melyben a labdacok csodás hatásukat egyszerűen nem bizonyították volna. A legmakacsabb esetekben, melyekben minden egyéb szer sikertelenül alkalmaztatott, ezen labdacok számtalan-szor a legkorábbi idő alatt teljes gyógyulást eredményeztek. 1 doboz 15 labdacossal 21 kr. 1 tekeres 6 dobozzal 1 frt 5 kr. postán küldve 1 frt 10 kr. (1 tekeresnél kevesebb nem küldetik szét.) Számtalan levél érkezett, melyek írói hálat mondanak a pilulákért, melyeknek a legkülönfélébb és legsúlyosabb betegségekben egészen új hatást állítottak ki. A ki csak egyszer megkísérelte, tovább ajánlja.

Chachou aromatisée, kellemetlen lehellet, mely dohányzás stb. következménye, 1 sze-lence 50 krajczár.

Chinai toilette-szappan, a legzők élet-pangyártás terén. Használata után a bőr bárszony-sima lesz és igen kellemes szagot tart meg. Igen sokáig tart és ki nem szárad. Egy darab 70 kr.

Fiaker-por, hurut, rekedtség, fojtókóbb, stb. ellen. 1 doboz 35 kr.

Fagy-balzsam, Pserhofer J.-tól évek óta legbír-óab szernek van elis-merve mindennemű fagybajok és idült sebek stb. ellen 1 té-gely 40 kr.

Hus-kivonat dr. Liebig utasítása szerint kész-sítve a Liebig-társaságtól Fray-Bentoshan, eredeti szelencékben 1 font frt 5.30 1/2 font frt 2.75, 1/4 font frt 1.55, 1/8 font 85 kr.

Golyva-balzsam, megbízható szer székáron-nyak ellen 1 üvegcse 40 kr.

A legtöbb elősorolt speciálitás kapható Budapestben **TÖRÖK JÓZSEF** 4051 gyógyszerész urnál, király-utca 7. sz.

SÓS-BORSZESZ,

kitünő házi-szer.

Gyors hatást eszközöl: Rheuma, csúz, szag-gatás, fagyás, fog-, fej- és fül-fájdalmak, szem-gyulladás, bennulások, stb. stb. ellen; sőt itg-tisztító szerül is igen ajánlható, mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti, és a száj tiszta szagtalan izt nyer a szesz elpa-rólgása után, valamint fejmosásra a hajde-gek erősítésére és korpától megtisztulásra is. Használati utasítás magyar vagy német nyelven jelentékeny orvosi és egyéb elismerő bizonyítványokkal, valamint bizományosaim névsorával, minden üveghez mellékeltek.

ELET-ITAL,

Kitünő házi-szer, váltó és mocsárláz, bél- és gyomorgöres, epe-inger, hányás, tengeri betegség, vizeletszoru-lás, álmatlanság, stb. ellen.

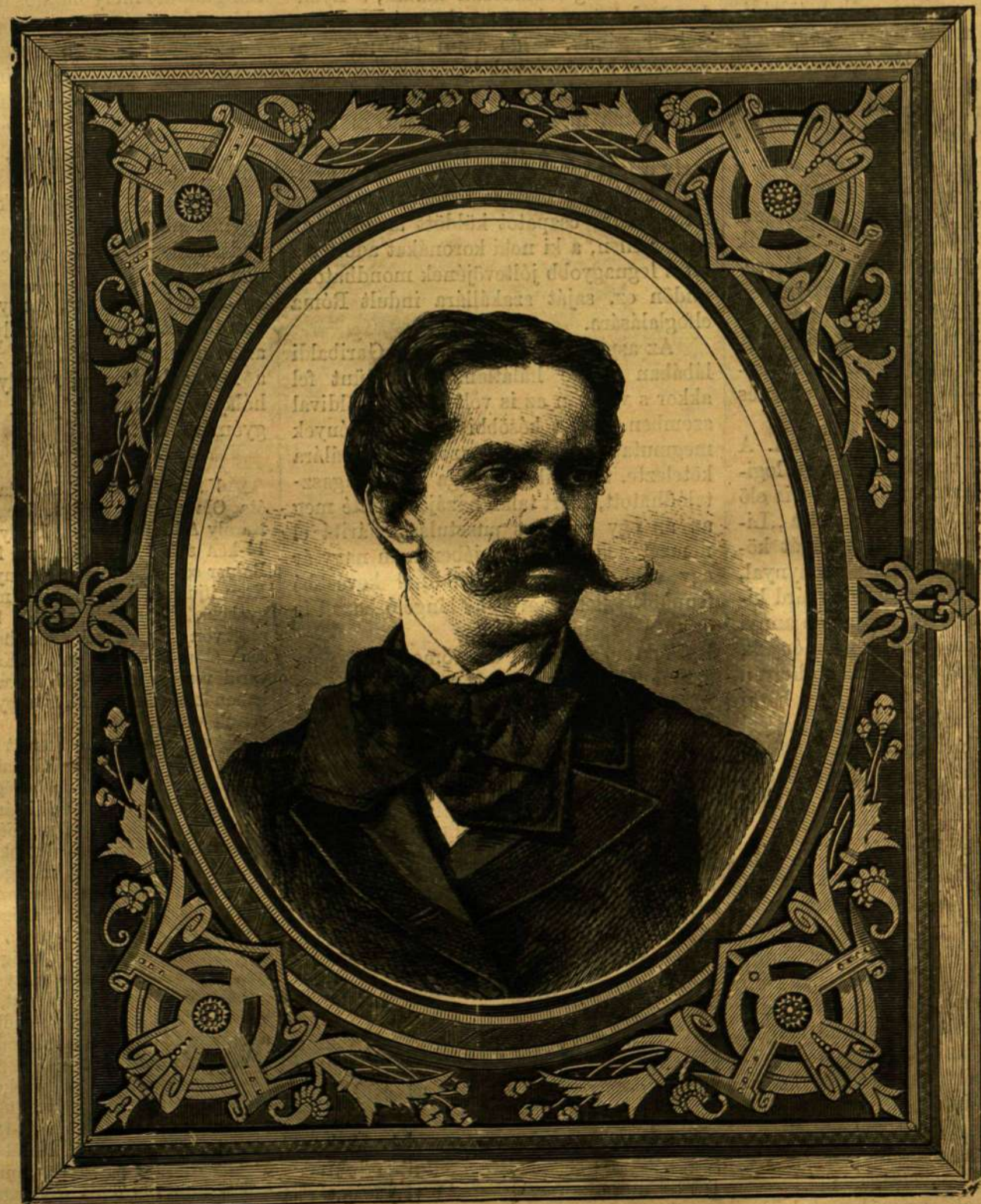
Ára egy nagy üveggel 65 kr., kisebb 50 kr. **BRAZAY KÁLMÁN**, nagykereskedő, Budapest, Iroda és központi foraktár országnt, 24. sz. **TÖRÖK JÓZSEF**, király-utca 7. sz.

Vidékhez az üvegkehez mellékel utasításokban felsorolt bizományosainmal.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 egész évre ... 12 frt 6 * 1 félévre ... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre ... 8 frt 4 * 1 félévre ... 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre ... 6 frt 3 * 1 félévre ... 3 *

2-dik szám. 1878. BUDAPEST, JANUÁR 13. XXV. évfolyam.

HUMBERT, AZ ÚJ OLASZ KIRÁLY.

VIKTOR EMÁNUEL.

(1820—1878.)

SZÉDÜLETES gyorsasággal hágnak egymás nyakára a legnevezetesebb világ-események.

Egy nagy birodalom halálhőrgése rázza meg a levegőt kelet felől, s az északi rém, mely hosszú idő óta lidércz gyanánt ül Európa mellén s megakasztja szabad lélekzetvételét, óriási felhöként terjesztgeti viharos szárnyait; — Európa egy része ellenállásra készül, s együttes élethalálharcra szeretne fölhevíteni minden hatalmat, a mely nem orosz, a másik rész még habozik, nem lenne-e nagyobb biztonságban a vampyr szárnyai alatt; megbillen az európai egyensúly, mely azelőtt minden létező hatalomnak első érdeke volt; Franciaországból átesett a súlypont nagy Németországba, mely kelet felé gravitál, s míg amaz végkép elfoglalni látszik bel-szervezkedése, emez következetes kitartással vivja az állam nevében a kulturharcot az egyház ellen, kéréletlenül túlzásával már-már vallási küzdelem jellegét öltve rája; a beteg és előregedett pápa halálát óráról órára várja a világ, s azzal együtt mind ama nevezetes kérdések fölmerülését, melyek a pápai szék betöltéséhez fűződnek; s mialatt a világokat forgató események három világrész népességét tartják lázas izgalomban: mint a villám, lecsap a hír onnan, a honnan legkevésbé vártuk: Viktor Emánuel meghalt.

Csak pár nappal előbb, mint a hogy e hír érkezett, olvastuk atáviratokban, hogy Viktor Emánuel beszédét, melyet az újvíví üdvözlések alkalmából tartott, nem mérik közölni a lapok, oly nagy és aggasztó eseményeket helyez kilátásba, melyekben Olaszországnak előkelő szerep jutna osztályrészül: s ime a nagy tettek útjára készülő király elment a nagy utra, a legnagyobb utra, s kikötött a révben, a pihenés örök nyugalom révében.

Olaszországnak van oka gyászolni. A történelem szigorú következetességű logikája idézhetné, s bizonyynyal idézte is elő mind amaz eseményeket, melyeknek „Libera e Unita Italia“ mai nagyságát köszönheti s előidézett volna bizonyynyal, tekintet nélkül arra, ki az, a ki a szárd királyság trónját elfoglalva tartja: de annyi bizonyos, hogy az előidézett körülmények, lehetetlen, hogy bárki mást inkább helyén állhattak volna, lehetetlen, hogy bárki más nagyobb tapintattal, határozottsággal és a hol kellett, több mérséklettel töltötte volna be azt a helyet, a melyen a chaotikus zürzavarból kibontakozó olasz történelem Viktor Emánuel talála.

Valóban az az ember volt ő, kire ama kornak szüksége volt, s kit a kor szükséglete teremtett magának. „A szerencse szegődött szolgálatába“ — mondják. Meglehet, hogy az is. De annyi bizonyos, hogy kevesebb szilárdaság és tetterő, nagyobb ingatagság és habozás, a czéloknek nem oly biztos szem előtt tartása s a czélhoz vezető eszközök és az alkalmas idő és körülmények kevésbé tapintatos megválasztása mellett, — mint a hogy mind ezt Viktor Emánuel királynál tapasztalhatta a világ, — aligha maradt volna meg a „szerencse“ oly hí szövetségének.

Viktor Emánuel „személyes tulajdonainak“ kellett párosulni az események

erejével, hogy az lehessen az eredmény, a mi lett: Olaszország egysége és szabadsága.

És ezek előidézésében Viktor Emánuel, mint király és mint ember egyenrangú tényező volt bármelyikével ama körülményeknek, melyeknek ez eredményben részt tulajdonítanak.

A nemzet óhajtsáinak, hagyományos aspirációinak szavára viszhangozt tudott adni szíve, a nemzet jogosult törekvéseinek erejével egyesíté a saját magáét, hogy királyi hatalmával és tekintélyével is szentesítse azt s nagyobb nyomatókat adjon neki, de egyúttal, mint hí szövetséges fölhasználhassa befolyását azoknak a kijelölt mederben tartására, mérséklésére s ideje korán kimondhassa a „megállj“-t, mikor a rajongók, vagy tájékozatlanok meg akarák tenni azt a lépést is, mely már veszélyessé válhatott s az eddig elért eredményt is kockáztathatta volna.

Lépésenként közeledett a cél felé, lassan, de biztosan, mint a jó hadvezér, előbb biztosítva és megerősítve a már elfoglalt pozícióit, mielőtt a másiknak elfoglalására indulna. S valamint szembe tudott szállni azokkal, kik ez útjában föltartóztatták, — azonképen volt bátorsága homlokot tüni azokkal is, kiknek hite szerint nem elég rohamosan haladt, s ilyenkor hadat üzeni nemesek a népszerűségnek magának, — de a mi több: a népszerűség bálványainak is.

Mikor Olaszország egységéhez már csak Róma hiányzott s „Roma o morte!“ lön a jelszó: meg merete tenni azt a lépést, mely a legnagyobb akaraterővel bíró uralkodó határozottsággal is kemény tűzpróbára tette volna: csapatot küldött az ellen az ember ellen, a ki neki koronákat adott, s a kit a legnagyobb jóltevőjének mondhatott, midőn ez, saját szakállára indult Róma elfoglalására.

Az aspromontei golyó ott a Garibaldi lábában fekete hálátlanságnak tűnt fel akkor s valóban az is volt — Garibaldival szemben. De a későbbi következmények megmutatták, hogy Olaszországot hálára kötelezte. S Garibaldi maga is megvizsgálatódhatott, mert talán hazáját menté meg az az egy golyó, s pusztulását hátrítá el nemzetének, s ennek fejében nem nagy ár egy sebhely s a Garibaldinál kevésbé fennkölt jellem, kevésbé lángoló hazafi is örömet viselne.

Viktor Emánuel Aspromontenál nem azt mondá: „Nem!“ hanem azt, hogy: „Még nem!“ S a következmény igazat adott neki: mint az érett gyümölcs hullott Róma később Olaszország ölébe, áldozatnak alig is mondhatni, a mibe került, csak annyiból, a mennyiben vágyaink, áhításunk türtőztetése áldozatnak nevezhető; — míg akkor, midőn Garibaldi tartá már érettné a gyümölcsöt, talán gyökérszakadásig kellett volna rázni a fát, Olaszország egységének és szabadságának megfogamzani még csak akkor kezdő fáját, melyet tövestől téphetett volna ki a francia invázió.

Róma esete fényesen jellemzi Viktor Emánuel uralmának irányát, mely el nem tántorodott céljaitól, csak a szükséges pihenőket tartotta meg a nehéz utban. S mik az ily pihenők egy örökkévalóságra számító nemzet életében? Pillanatoknak is alig mondhatók.

Viktor Emánuelnek Cavour volt a lelke, Garibaldi a karja, de szíve, az ő

és londoni udvarokat, hol a legbarátságosabb fogadtatásban részesült. A szárd politika tettleges támogatására azonban csak III. Napoleon francia császár mutatkozott készen. A szövetség megszilárdítása végett Viktor Emánuel legidősb leányát, Clotildet Napoleon hercegrez adta nőül, a mikor egyszersmind egy u. n. családi szerződés iratott alá Szárdínia és Franciaország között.

A nemskára kitört olasz-osztrák háboruban a király ismét kitünteté vitézségét Ausztria ellen. 1859. jun. 8-án Napoleonnal együtt bevonult Milanóba, s a villafrancai és zürichi békében Lombardiát nyerte Ausztriától. Toscana nagyhercegség és Emilia pápai tartomány elűzven uralkodókat, a jövő tavason szintén egyesültek Szárdíniával. E tartományok annexióját azonban Savoya és Nizza átengedésével kelle Franciaországtól megvásárolnia.

E közben Garibaldi tábornok saját szakállára megkezdé a két szicíliai királyság meghódítását, Viktor Emánuel nevére irva zászlajára. Ugyanakkor az egyházi államban is nyugtalanságok ütöttek ki, s a mérsékelt nemzeti párt itt és ott, Szárdínia intervenciójához folyamodott. A szárd sereg először 1860. szeptemberben elfoglalván az egyházi államot (az u. n. Patrimonium Petri kivételével), a király személyesen átvette hadai fővezérlését s áttele a nápolyi határt. Nov. 7-én vonult be Nápolyba, hol Garibaldi az ő kezébe tevé a diktátorságot. Még 1860-ban egyesített Szárdíniával az egész alsó Olaszországot, s Viktor Emánuel az 1861. márcz. 17-ki törvények szerint „Olaszország királya“ czímet vett föl.

Cavour, Olaszország nagy államférfia nemskára meghalt, s az olasz politika azóta nem igen bírta többé visszanyerni korábbi szilárd, következetes magatartását. Az 1864-iki olasz-francia egyezmény értelmében 1865-ben Turinből Florenzbe tevé át székhelyét, mely város Olaszország fővárosává nyilvánított.

Az 1866-iki háboruban mint Poroszország szövetségese átlépte Viktor Emánuel a Minciót, az osztrák határfolyót, a custozai csatavesztés után azonban jan. 24-én kénytelen volt visszavonulni. Königrätz után Ausztria, Velence átengedése mellett késznek nyilatkozott Olaszországgal külön békét kötni, Viktor Emánuel azonban hí maradt szövetségéhez, Poroszországhoz és folytató a háborút. A bécsi békében aztán megkapta Lombardiát és Velencét teljesen s nov. 7-én lelkesült örömmiadal közt bevonult Velencébe.

1866. decemberben a francia csapatok kivonultak a pápai államból; de midőn 1867. őszén Garibaldi szabadesapatai fenyegették Rómát, ismét visszatérték oda a francziák, és Garibaldi 1867. nov. 3-án nagy veszteséggel veretett vissza az egyesült francia és pápai csapatok által. Az olasz kormány ennek tetlen szemlélője maradt és megnyugodott Franciaország hatalmas szavában. Ez általános igaztosságot keltett, és a florenzi, turini nyugtalanságok részben a király személye ellen irányultak. De Umberto trónörökös 1868-ki menyegzője alkalmával ismét az általános rokonszenv megszokott jeleiben részesült. Tudjuk, hogy a közvélemény végre is kényszeríté a királyt és kormányát Olaszország egyesítésének végső tényét is végrehajtani.

Az ifju herceg e szerint igen káros körülmények közt lépett a szárdíniai trónra; egy szerencsétlen háborút kelle bevégeznie és az 1848. óta elhatalmasodott belföldi pártoskodásnak gátat vetnie. Ausztriával súlyos pénzügyi áldozatok árán békét kötven, s a demokrácia túlzó követeléseinek gátot vetven, megígerte az apja által adott állami alapítványt és az alkotmányos intézmények fentartását. Ez ígérethez tántorítatlannul hí maradt, innét a „re galantuomo“ nevezet. Míg egész Olaszország az osztrák befolyás és a reakció terhe alatt nyögött, egyedül Szárdíniában volt jól rendezett, törvényes és szabad fejlődés, a kis ország esendben készíté magát a nagy feladatra: folszabadítani Olaszországot az idegen elnyomás alól.

Viktor Emánuel nagy tehetségű és hazafias minisztere, Cavour gróf vezetésére bízta magát teljesen, ki 1852—59-ben és 1860—61-ben miniszterelnökséget viselt. Minél inkább mérgeült az Ausztriával való viszony, annál közelebb törekedett jutni Szárdínia a nyugati hatalmakhoz, melyekkel a krími háboru alatt szövetségre is lépett az oroszok ellen. A király Cavour által kísérvé 1855. novemberben meglátogató a párisi

és londoni udvarokat, hol a legbarátságosabb fogadtatásban részesült. A szárd politika tettleges támogatására azonban csak III. Napoleon francia császár mutatkozott készen. A szövetség megszilárdítása végett Viktor Emánuel legidősb leányát, Clotildet Napoleon hercegrez adta nőül, a mikor egyszersmind egy u. n. családi szerződés iratott alá Szárdínia és Franciaország között.

A nemskára kitört olasz-osztrák háboruban a király ismét kitünteté vitézségét Ausztria ellen. 1859. jun. 8-án Napoleonnal együtt bevonult Milanóba, s a villafrancai és zürichi békében Lombardiát nyerte Ausztriától. Toscana nagyhercegség és Emilia pápai tartomány elűzven uralkodókat, a jövő tavason szintén egyesültek Szárdíniával. E tartományok annexióját azonban Savoya és Nizza átengedésével kelle Franciaországtól megvásárolnia.

E közben Garibaldi tábornok saját szakállára megkezdé a két szicíliai királyság meghódítását, Viktor Emánuel nevére irva zászlajára. Ugyanakkor az egyházi államban is nyugtalanságok ütöttek ki, s a mérsékelt nemzeti párt itt és ott, Szárdínia intervenciójához folyamodott. A szárd sereg először 1860. szeptemberben elfoglalván az egyházi államot (az u. n. Patrimonium Petri kivételével), a király személyesen átvette hadai fővezérlését s áttele a nápolyi határt. Nov. 7-én vonult be Nápolyba, hol Garibaldi az ő kezébe tevé a diktátorságot. Még 1860-ban egyesített Szárdíniával az egész alsó Olaszországot, s Viktor Emánuel az 1861. márcz. 17-ki törvények szerint „Olaszország királya“ czímet vett föl.

Cavour, Olaszország nagy államférfia nemskára meghalt, s az olasz politika azóta nem igen bírta többé visszanyerni korábbi szilárd, következetes magatartását. Az 1864-iki olasz-francia egyezmény értelmében 1865-ben Turinből Florenzbe tevé át székhelyét, mely város Olaszország fővárosává nyilvánított.

Az 1866-iki háboruban mint Poroszország szövetségese átlépte Viktor Emánuel a Minciót, az osztrák határfolyót, a custozai csatavesztés után azonban jan. 24-én kénytelen volt visszavonulni. Königrätz után Ausztria, Velence átengedése mellett késznek nyilatkozott Olaszországgal külön békét kötni, Viktor Emánuel azonban hí maradt szövetségéhez, Poroszországhoz és folytató a háborút. A bécsi békében aztán megkapta Lombardiát és Velencét teljesen s nov. 7-én lelkesült örömmiadal közt bevonult Velencébe.

Az új olasz király.

„Humbert trónörökös királylyá proklamáltatt.“ — jegyzi meg ugyanaz a római távirat, mely Viktor Emánuel elhunytát jelenti.

Humbert herceg legidősb fia az elhunyt királynak, Mária Adelajd főhercegnővel, Rajner osztrák főherceg leányával kötött házasságából. 1844. márczius 14-én született s így most harmincz négy éves.

Viktor Emánuel, kifáradva az emberföltői küzdelemben, melyet Olaszország szabadságának és egységének nagy eszméiert vívott, már Róma megszállása előtt is többször gondolt arra, hogy magánélethe vonul, s hogy az országzás nehéz terhét fia ifjabb vállaira helyezze át, s Európa már akkor figyelemmel fordult ez ifju felé, kire ily nagy feladat betetőzése várt, ha atyja szándékánál megmarad. S Európa már akkor elég biztosítékot látott a fiatal herceg jellemében, hogy földatának megfelele, annál is inkább, mivel őt atyja személyes ígéretei nem kötik. Hazája körülményeinek s az egész politikai helyzetnek kellő képével bírt már akkor is, mert hiszen már mint gyermek részt vett ama küzdelmekben, melyek Olaszországot az utóbbi években hánytorgaták.

Már 1859-ben, tehát tizenöt éves korában követte atyját, hódolva a szavojai házban hagyományos kötelességnek, a csatamezőre, s már akkor nem egy példáját adá lélekberségének és bátorságának. Később, 1865-ben Nápolyba küldte atyja, hol nyájassága és barátságos föllépése által nyerte meg a nép hajlamát.

Majd több ízben meglátogatta a barátságos európai udvarokat, nem egyszer diplomáciai megbízásokban is, így Párisban, Berlinben, Szentpétervárott.

Az 1866-ki háboruban tábornoki ranggal egy osztályt vezetett, mely a custozai ütközetben is vitézül megállotta helyét s bátran ellenállott az osztrák lovasság támadásainak. A szerencsétlen esata után Bixióval ő fedezte Durando visszavonulását.

Viktor Emánuelnek terve volt oly házassági összeköttetésre léptetni örökösét, mely egyúttal diplomáciai előnyököt biztosítson az ifju államnak, s e czélból mármár megállapodás történt egy osztrák főhercegnő személyében, midőn annak gyászos halála a tervet meghiusítá.

Ekkor a herceg egyik rokonával, Viktor Emánuel király egyetlen fivérének, Ferdinánd genuai hercegnek tizenhat éves leányával, Margit szavojai hercegnővel kelt egybe 1868. ápril 22-én.

Róma bevétele után 1870-ben átvette a római helyőrség főparancsnokságát. Az utóbbi években főleg a béke és a művelődés műveinek élt és sokat fáradozott az olasz ipar, mezőgazdaság és kereskedelem fölvirágoztatása körül. 1867-ben beutazta Németországot. 1871-ben Spanyolországban meglátogatta testvérét, Amadeót.

A helyzet, melyben Humbert király az országot atyjától átvézi, sokkal konszolidáltabb, mint akkor volt, midőn először volt szó arról, hogy az uralkodást átvállalja. A nagy mű immár be van fejezve, s az új királynak többé nem kell ellenséges megtámadások ellen védelmezni országot. De azért az egységes olasz állam sokkal ifjabb, semhogy egészen megszilárdultnak volna mondható. Az állam és egyház közti surlódás még mindig rázkódásban tartja.

mely most, a király elhunytával, s esetleg a pápával is, ki már rég tullepett az emberi élet ama határán, melytől még nagy ut van a sir felé, — bizonyynyal még nagyobb erővel fog kitörni az.

Az új királynak tehát fölötte igénybe fogja venni figyelmét, hogy országot a nagyobb megrendüléstől megoltalmazza, — de maga a megszilárdulás munkája is oly zsenge még, hogy a legnagyobb gondozást igényli. Ehhez járul a külügyi helyzet, mely minden államnak kötelességévé teszi, hogy résen álljon, s minden eshetőségre készen legyen.

Humbert királyra tehát még mindig nagy és nehéz föladat vár.

Viktor Emánuelnek Humberten kívül még három gyermeke maradt: az 1843-ban született Clotild, Napoleon Jeromos neje, — Amadeo, aostai herceg, ki 1845-ben született s ki 1870 végétől 1873 elejéig spanyol király volt, és az 1847-ben született Mária Pia hercegnő, 1862 óta a portugál király neje.

Az új király teljes neve: Humbert Rajner Károly Emanuel János Mária Ferdinánd Eugen, s altábornagyi rangot visel, tulajdonosa a 13. porosz luszár-ezrednek és az aranygyapjas rendjelnek. Eddig még csak egy fia van: Viktor Emánuel, nápolyi herceg, ki most lép kilenczedik évébe.

Ozmán pasát a czár elé vezetik Plevnában.

Ozmán pasa, Plevna hős védője, — arra nézve nincs véleménykülönbség, — legyőzte legyőzőjét.

Mikor elbukott, akkor tette le lábához hódolatát diadalmas ellenségé.

Ez az egyetlen szép vonás, melyet az oroszok a jelen hadjárat alatt felmutatni tudnak. Az, hogy az ellenségben is megtudták becsülni a férfui és hazafiu erényeket, s hogy nem mulasztották el nagyrabcsületesüknek — bizonyára önkénytelen — kifejezését adni.

Midőn a megsebesült bajnok kezéből kihanyatott a fegyver, — az ostromló hadak főparancsnokai, Miklós nagyherceg és Károly román fejedelem eléje siettek, hogy kezet szorítsanak vele, s kifejezzék iránta tiszteletüket.

Másnap decz. 11-én, maga a czár is bevonult az ostromlott városba s végig lovagolt annak borzasztó nyomor képét mutató utcáin. Egy kis házban megszállt s ott megoszonálván, látni ohajtá Ozmán pasát, ki öt hónapon át tartó bémulásban az egész orosz hadsereget, s fel tudá tartóztatni azt a hadjáratot, melyről eleinte azt hitték, hogy rövid időn diadalmas vége lesz és semmi esetre sem fog elhúzódni a télig, vagy még azon is tul.

Az angol levelezők leírják az a jelenetet, midőn a sebesült hős vezért az oroszok czárja elé vezették.

Ozmán jobbfelől egy kozák tiszt, balfelől egy török kísérője vállára támaszkodva közeledett, arczán a testi és lelki szenvedés fájdalmas kifejezésével.

Az orosz czár szállása előtti téren voltak összegyűlvé a táborak tisztjei, kik a kihordott asztalok mellett szintén étkeztek akkor, s kiket kozák és egyéb katonák környeztek.

Midőn Ozmán pasa két kísérője támaszkodva a ház felé közeledett az udvaron keresztül, — a tiszték fölkeltek ülő helyeikből, tiszteletteljesen utat nyitottak az érkezőnek s katonásan üdvözölték, mely többen közülök fovegeiket is leemelték, s a levegőben lobogtatták, hangosan kiáltva: „Bravo, bravo, Ozmán!“

A kétszeresen szenvedő vezér fejbőlintással és szomorú mosolyjal köszönté meg a tisztelget, melyben az ellenség részesité s bevezeteté magát a czárhoz.

Ez elébe jött s kezet fogott a fogoly tábornokkal. Kifejezé előtte, hogy Plevna védelme hősies és bámulatra ragadó volt. „Parancsot adtam, mondá, hogy visszaadják a kardját,

A tisztek fölkeltek úlj helyenből, tisztelőlegesen utat nyitottak az érkezőnek s határozottan utat-vezetőik, míg többek közülük évszázadok is lementek a seregben jobogatták, hangosan kiáltva: „Bravo, bravo, Ozmán!”

OSZMÁN PASÁT A CZÁR ELÉ VEZETIK PLEVNÁBAN.

VIKTOR EMÁNUEL, OLASZ KIRÁLY.

(† 1878. január 9.)

tábornok ur. Ön azt minálunk szabadon viselheti."

Mit gondolhatott Ozmán e szavakra? Bizonyára eszébe jutott, mi hasznát veheti ő most e kardnak, mint fogoly és sebesült: nem az oroszok közt, de az oroszok ellen tudná ő azt szabadon és dicsőséggel viselni.

A látogatás után Ozmán pasát, úgy a hogy elhozták, ismét kivéztették a tábornok tisztjeinek megújult éjlenzései között.

Szemere Miklóshoz.*

Uj hurokat lantomra! zengjen ének
Mulattatásul az ősz Szemerének,
Kinek feje, mint Kárpát, oly öreg,
De szíve ifjú, ifjú mint a reg.
Ezért kél lelkem vándor szárnyakon,
És száll feléd, vídám Anakreon,
Hogy hajlokodnak felfutó benőtt
Ablakoközén találjon pihenőt.

Oh, boldog vagy te, s irigyelt magány,
Melynek derűben nyugszol pázsitán!
Időtül meg nem rozsdált hangszered
Dalában most is ég, hevül, szeret.
Talán a gyermek Bakhosz szigetére
Leltél, hol a hab közt leszel Cythére,
S artatlan csókot vált a partról véle
Szegény Adónisz rózsává lett vére...

Rejtett tanyád tündérszigetjé messzi;
Tengernél hívebb tiszta ég övedzi,
S elzárja tőled a sötét világ
Szörnyű küzdelmét, szörnyebb bánatát.
Csak elkigyózó barna vonalul
Bukik föl e föld látköröd alul,
Mint fekete villám, — de rád vigyáz
Erdőben a mély ábrándú driász.

Szólódbul a bohókás Oreád
Incselgve rikkant hangosan reád.
Nappal rigók, és este csalogány
Zengésitől mélyebb még a magány;
Magok módján ők csak neked verik,
S természetes hangon te is nekik,
Mig az estéli szél közbe fuval,
S játszik fejedben a koszoruval.

Lemenő nap piros sugarat ejt,
S meglopja a piros habu kehelyt,
S végig szalad a hurokon kezében,
S a dal ihletől, nem a kéztől rezzen.
Lehet remek, lehet hangod büdéri,
Mely istent s a szabadságot dicséri,
S lehet mennydörgés nagyszerű haragja,
A zsarnokot, szolgát mely szétszagattja!

Járná hajdó csak e köznapi lét
Tiszatlan medrű, és tunya vizét!
Néméd csak, mint én, nyüzsgős iszapját,
A szörnyeket, a mint magok' felesapját!
Ah! mert Phébosznak kedvence fiait
Ibolya-böleső nem ringatja itt;
Siket szélnek szól a költő örökre,
Kit átka rá vert e gonosz vizekre!

Hahogy magasztosb képekért a mult
Káprázató varázstükrébe nyult,
S nagy ósok árnyát lelkelével élesztü:
Nem buzdit mást, csak önméreményét veszti.
Miert a földet bíró nagyapákat
Láttatni gyenge vállu unokáknak,
S eszmélni, hogy hol nem Cornelia
Az anya, Grachus nem lehet fia!

Viszhangja nincs, közlét, jég kebelednek!
S kit az egek szíve imneplenek
A csillagok, s a kit imneplenek
A földi csillagok, ifjú szívek:
A lány kebel viszhangozik talán
A költőnek honáért kelt dalán?
Oh, hogy kiké vágyunk, nemesb valónk,
Eléjök nem borulhat hálaszónk!

* Fölvástatott a Petőfi-társaság január 6-ki közgyűlésén.

... Mért ostromolni követ az eget?
Bőlesebb ki szánt, bőlesebb ki veteget.
Tőled vígan vegyen ma a hunyó nap
Bácsut, s a hajnal új köszöntőn holnap.
S bár hajadon fehérlék hold ezüstje:
A meleg szív arczol' nappá deritse,
S hűn természethez, híven szabadsághoz,
Nekik aranyzott szarvu lanton áldoz!

Bartók Lajos.

Pusztai találkozás.

Elbeszélés.

Irtá **Baksay Sándor.**

(Folytatás.)

II.

Dombay Máté feljegyzéséből (VI. 14.) annyit következtethetünk, hogy azt a pusztát, melyet ő Csicscsenkácsinak nevez, nemesemberek lakják és birják, mert azok szokták magukat községül familiának nevezni.

A pusztá igazi neve Nemes-Kondor, melyet Csicscsenkácsinak csak keserűsége legsötétebb pillanatában nevezhetett egy reményvesztett lélek; — és pedig egészen méltatlanul, mivel a kondori pusztá nem tartozik azon elszegényedett nemes fészkek közé, melyeknek lakói e mostani virilis világ által alkotmányos jogaikból kitagadtatva, visszasohajtoznak azokra a husos fazékakra, a melyek ezelőtt harmincz esztendővel a nagy tüzből összeropedeztek. Nem, a kondori pusztá rakott hely; sok ezer hold terület, melyet igaz, hogy homoklánczok szegdelnek keresztül-kasul, de e lánczokból nem sárgul ki a mostoha fővény, mert mindenütt gazdag bokorerdők árnyékozzák; a homokbuczkák között gyönyörű lapályok, és a lapályokon ritkán elhíntve a fehér tanyák, melyeknek falai csak itt-ott csillámlanak ki az akác-fák közül.

Ritkán, mondjuk, mert az egész nagy terjedésű pusztá mintegy hetven család birtokában van felosztva. Mindegyik család öröklési jogon bírja a maga részét, s vevő idegen oda még emberemlékezet óta be nem tette lábát. A legnagyobb birtok nem haladja meg a négyszáz holdat, s a legkisebb nem áll alul a harminczon. Senkinek sincs oka sem az elkevélyedésre, sem a meghunyászkodásra. A birtokosok legnagyobb része birtokán él, csak egy-két kiválóbb család lakik városban.

Hagyományos szokás náluk: körömszakadtig őrizni függetlenségüket és semmi idegent be nem fogadni. A sokat emlegetett néhai kormány mindent elkövetett, hogy a beláthatatlan terjedésű oduból ki-perzsélje őket, — mikor annyira ment velük, hogy községbirói hivatalt szervezhetett, azt vette észre, hogy a bíró ezen a helyen nem egyéb, mint a kormányi rendelet alázatos tudomásulvevéje, és a familia kurátorának engedelmes végrehajtója.

Idegen a pusztában — egypár haszonbérő leszámításával — egyetlen egy van; ez a familia koreszmájának zsidó bérője, a kire a familiának mulhatlanul szüksége van, nem csak a bor végett (a mai nemzedék csak úgy iszsa a kertit, mint alispánválasztó mythikus elődei), hanem azért is, mert a mai nemzedék is csak úgy gyapjuból, buzából és esettbörökölből pénzelt, mint elődei.

Az 1850-ki civilizáció szüleményei, thea, csájja, zsandár, fináncz, reuniók,

előfizetési felhívások, ismeretlenek mind, még a dohány is vadon terem a kukoricza között, és versenyt nő a magvas kenderrel, — ez okból még a dohánysempészetnek sincs itt kellőleg elkészített talaja.

Hanem a civilizáció mégis felkereste őket egy napon. Majd mindegyik kuriába járt egy-egy heti, sőt napi lap is. Egyszer ezek a lapok, egy csudálatos mottót kaptak föl egyenesen az uri imádságból. „Jöj-jön el a te országod“. No nem volt benne semmi titkos czélzás sem Napoleonra, sem Kossuthra. Az imádság szavai világosan a népneveléssel hoztattak kapcsolatba. Nem történt olyan szerencsétlenség az országban, hogy azért a népnevelést ne okozták volna. Jégeső és garabonczás diák, tüzvések és bankjegyre váltott tantusok, meglopott cseresznyefák és kukorékoló tyukok mind a népnevelés országa után rikkantak bennük. Ez az ország a kondoriak fejébe is szegett ütött. Mikor aztán kiderült, hogy Sadovánál nem a köd nyelte el a derék osztrák hadsereget, hanem a Disterweg katonái tették semmivé: akkor már a kondori pusztá is kezdett gondolkodni, hogy az az ország — a népnevelés országa még sem lehet rossz, jó volna belőle egy kis kóstoló.

Igaz ugyan, hogy tanítás nélkül a legszegényebb atyafi gyermeke nem nőtt fel, mert a módosabbja — tiz-tizenkét tensur — rendszeren privát nevelőket hozatott nyárára (csak úgy hangzott az instruktor urak lövöldözéseitől a rónaság májusban); a nemzeti osztály városra küldötte esemetit; a nemes atyafiak pedig tanították maguk (apjuk írást és számvetést, anyjuk pedig zsolnárt és halotti énekeket), vagy összefogtak ketten-hárman, elvittek egy kocsis gyereket Verbászra, német szóra (mert német nyelv nélkül éhen is meghalhat az ember), s hoztak helyette ugyanannyit a „szökehajú kékszemű“ fájból. A magyar gyerek aztán Verbászon megtanult német írást és német szót, a mi nagy szerencséje, mert különben katonának sem vennék be.

Mindez igaz, de a pusztá felvilágosultabbjai mégis érezték, hogy nem ilyen az a népnevelés országa, a melyről az írásk szólnak. Igaz, hogy e familia semmi jötményt meg nem tűr a zsidó koreszmáron kívül: de talán lehetne kissé tágítani a hagyomány korlátain, s egy állandó tanító nem veszélyeztetné a familia függetlenségét... Mit?

Ez a gondolat legelőször a familia kurátorának, Ihárosi Dávid urnak agyából pattant ki, — a ki maga gyermektelen ember lévén, saját eselédjei gyermekein tapasztalta, hogy az Ábécze nem könnyű tudomány. — Hát még az egy meg egy!

A sok libapásztor tudatlanságát annyira szívére vette a jó ur, hogy a familia megkérdése nélkül — egészen saját fejétől, beirt a kollégiumba, hogy küldjenek ki hozzájuk valami alkalmas ifjut tanítónak, a ki írást, olvasást, számvetést tanítson, meg egy kis fizikát. Külön lakása ugyan az ifjunak nem lesz, de a ki a nyulat teremtette, bokrot is majd csak terem nekí. Valamint hogy meghatározott fizetést sem ígérhet, de az ajándék, a mire kilátása lehet, egész fizetéssel felér, valamint az az erkölcsi haszon is sokra tehető, hogy a familia, az egész országban levő összeköttetésénél fogva, az ifjunak, ha tetszett

aratand, előmenetelét egyébként is elősegíteni fogja.

Erre a megkeresésre a rektorprofessor visszaírt, hogy a beküldött kondiczióra az ifjak közül senki sem vállalkozik, hanem terjeszsenek be határozott fizetést, majd akkor meglátja.

Már pedig a nemes ember ajándékozni ajándékoz, de fizetni nem fizet.

Ihárosi Dávid érzékenyen sőtve érezte magát a rektorprofessor válasza által. Hát minek tartja, minek gyámolítja akkor az ország az egyház veteményes kertjeit, az iskolákat, ha még ilyen tekintélyes helyre sem tudnak adni ifjat?

Egyébiránt pedig ha csak határozott fizetés kell, hát az is meglesz, hanem még ő él, azt a fizetést abból a kollégiumból senki sem teszi el.

Saját alkalmosságán ellátogatott az espereshez, ott az archívumban sorba nézte a tanítói díjleveleket, hogy tájékozást szerezzen, mennyit lehet és illik adni a meghívandó tanítónak. Legjobbannak megírt neki a zakatói díjlevél, a melyet rögtön le is másolt további használat végett.

Váltig tanácsolta volna neki az esperes, hogy ha már választani akar, hát válaszon különbet, mert a zakatói díjlevél a leggyöngébb az egyházmegyében: Dávid ur azt felelte igen bölcsen, hogy ő is volt losonczai deák; hogy egy pusztai tanító megerheti annyival, mint a zakatói rektor; hogy egy alakuló leányegyházról nem kell sokat követelni, megfojtván a tulcsigánt követelés által a jó igyekezetet még gyöngye csirájában, s végre hogy a legkisebb díjlevél is nagyra nőhet, ha van, a ki megérdemli.

Az esperes nem is tudott felelni semmit Dávid ur ellenvetéseire.

Ekként a zakatói díjlevél mintájára el fog készülni a „kondor-pusztai néptanítói állomás díjlevele“, s bizonyos ideig ott fog lappangani Dávid ur felöltözékének belső zsebében, várván az időt, melyben a papíron levő íge testté lesz.

(Folyt. követh.)

Az orosz manó.

Társadalmi kép az orosz fővárosból.

(Folytatás.)

Az őrtorony erkélyén két szürkekabátos őr sétál lapos sikkában, az állomás bejáratánál viszont két szürkekabátos, de sisakos őr áll; ezeknek azonban itt a földön, úgy látszik, jobb dolguk van, mint amazoknak az ég és föld között, mert kényelmesen törögetik dióikat, s kérdésekre henyén mutatnak az állomás mindig nyitva lévő ajtaira. Az ajtóval szemben, a négyszögöt kettéfurva, egy boltosatos, végtelen hosszú köfolyosó nyúlik és végződik nagy messzire a magas fallal körített hátsó udvarban, a melyről később lesz szó.

E folyosóba nyílik egy iroda, benne hosszú fenyőfa asztalok mellett az asztallapjába vágott lyukakba helyezett tintatartókból hatalmasan körmöl egy sereg írnok. Ezek a legalsóbb foku csinovníkok — rendőri és kormányi hivatalnokok — mert nemes származásu egyén semmi nemű körülmények közt sem vetemednek arra, hogy a rendőrségnél szolgáljon. A hivatalnok legalsó fokozat már magában nemességet ad; de ez a nemesség nem száll át a maradékra: a rendőrségi írnokek, bár a tizennyoleczdik osztályba tartoznak és tekintetes ur czimre jogosítvák, gyermekeik utánuk csak muzsikok maradnak és any-

nyira az uri páleza alatt állanak, mint Iván a muzsik vagy jobbgy. A rendőrség hivatalnokait többnyire abból a titokzatos és megfoghatatlan osztályból toborzzák, mely Oroszországban a közép-rend vagy polgárság helyét pótolná, de a mely teljességgel nem felel meg a mi fogalmainknak a közép-rendről, s egyáltalában nem alkalmas betölteni az orosz nemesség és az orosz jobbgy-ság között tátongó mélyseget. Ezek markotányosok kiváló ügyességet tanusított fiai, a kormánytól felfogadott árvak, kiket a kormány tanodáiban növeltek, pap-fiuk, kik a csaknem változatlan szabály ellenére, apjuk hivatalát folytatni nem akarták, Oroszországban meglepedett kőbor külföldieknek, bukott német kereskedőknek, (a rendőrségnél sok föbb hivatalnok porosz,) rosz hírbe keveredett finnnek, elvetemedett lengyeleknek, a régiök török és francia hadifoglyok maradékainak fiai. Veszett roszféle emberek. Nézzék őket kopott egyenruhákban, elajásodott halvány zsebkendőikkel; mily dögléteses büze párolog belőlök a rosz dohány, hagyma, ugorka és vodka vegyületének; mint firkálnak azokra a kiállhatlan nyomtatott úrlapokra; oly úrlapokra, melyek papírját nálunk csak borstakarónak használnák, itt azonban mindegyiken a császári bélyeg, meg a minden császári felszer kapuján ott pompáskodó kékfejjű sas. De hagyjuk mindezt. Kopottságukról, rosz büzőkről és rosz arczkifejezésükről tán nem is tehetnek; de rosz tetteik nyilvánosak, köztudomásuk és gyalázatosak. A rendőrségi hivatalnokot mindenki úgy ismeri, mint a legbecstelenebb, legragadozóbb, zsurgoribb, szemtelenebb és hazugabb példányát a csinovníkoknak, kivéve a kronstadti várn hivatalnokait, kikről azt állítják, hogy gazdaságban nincs párjuk széles e föld hátán.

Ebből az irodából, de nem a folyosóról egy rakás szoba, kabinet nyílik, melyekben kopott zöld posztóval bevont kisebb asztalok mellett ülnek a rendőrség különböző osztályainak főnökei; de a kik ugyanazon úrlapokra firkálnak, ugyanazon tintát vesztegetik s ugyanazon irótolakat kopztatják és perczgetetik, ugyanazon rézpor Saharját árasztván rájuk s nevöket mesterséges kaeskaringsókkal írván alá ugyanazon okmányoknak; e névalírásokban csak egy félkrajczárú van a névből, hanem van aztán kiállhatlan sok a kaeskaringsókból. Hogy ez úrlapokban mi van, azt csak az isten, meg a rendőrség tudja. Ha igaz az, a mivel az oroszok annyira dicsékednek, hogy Pétervárott kevesebb büneset van, mint Európa bármelyik fővárosában, úgy hát miért firkálgat minden rendőri állomáson reggeltől estig negyven-ötven írnokek? Az igaz, hogy az orosz rendőrség minden lében kalán; nemesak a kihágásokkal, bünesetekkel, utlevekkel van bajuk; hanem a hétélekkel, vendéglökkel, vendégfogadókkal, színházakkal, azokkal a házakkal, melyeket más néven meg nem nevezhetünk, bálokkal, estélyekkel, boltokkal, esolnakokkal, születésekkel, halálozásokkal, házasságokkal. A rendőrség az orosz már bölcsőjében megragadja s szem elől nem téveszti, míg kényelmesen el nimes helyezve tarkára festett koporsójával a Waszily Osztrouwn, a nagy temetőben. Oroszországban árvaságra jutni nem oly keserves vesztés, mint akármely más országban; mert a rendőrség az orosznak apja, anyja, bátyja, néje.

A rendőrségi őrnagy hatalmas egy ferfiu, neki csinosan butorozott külön kabinetje van, még pedig magas és tágas kabinetje, mely a boltosatos folyosóra nyílik. Itt ül ő nagysága, vizsgálattja a tudósításokat, nem töltögeti azokat az örökös úrlapokat, hanem reájok adja helybehagyását, s rájuk írja nevének kezdő-betűjét. Itt ül ő nagysága és ítél az eléibe lánczba verve hozott bünesök felett. Itt határozza el, hogy hány bót,

vesszőt vagy korbácsot kell kiszolgáltatni az éjjel részegen talált ivozcsikoknak, a hasonló elbánás végett a rendőri állomásra küldött szakácsoknak, a kik elsőták a levest, vagy nem a kellő mártással adták fel a broccolit. Itt ül ő nagysága és itt „szerez“.

Szerez a rendőrség és pedig következő módon: minden külföldi vagy benszüllött, a ki Pétervárott hétélt, vendéglőt, kávéházat, vagy pálinkás boltot akar nyitni, kényesrülve levén a rendőrségről ajánlást, sőt épen szabadalmat szerezni, könnyen fölfogható, hogy mindegyik kérvényező siet megnyomni a rendőrség markát. Az sem megfoghatatlan, hogy azon nyilvános vagy magán házak tulajdonosai, melyek a kicsapongó vagy rendetlen jellemek gyűlései, — a mely házakban köz tudomás szerint tolvajok lappanganak, vagy a melyekben dobzózás foly, dicséretes gyorsaságot tanusítanak a rendőrséggel a lehető legbarátságosabb pénzügyi viszonyban állani. Folytonos üdítő esője hull ezektől az ötven rubeles szürke bankjegyeknek az őrnagy számára, ötös és hármas kék és zöld bankjegyeknek a kisebb hivatalnokok és a huszonöt kopekes pénzdarábnak a szürke kabátosok számára. Aztán az őrnagyknak meg vannak közvetlen alárendeltjei: rendőrszázdai, hadnagyai, titkárai, naposai, kiket gyakran kell táplálni és újból meg újból táplálni. Jaj annak a hétélt, pálinkásbolt vagy vendégfogadó tulajdonosának, a ki meg talál feledkezni arról, hogy a rendőrség éhes. Erszényük gyomrait meg kell töltetni. Azt mondják: bármely páleza elég jó ebet verni (a mit én részemről nem hiszek), de az szent igaz, hogy a pénzügyileg ellenszegülő pétervári vendéglős ellen gyártott bármely vád elég jó arra, hogy felköltse a rendőrség nagymestere hivatalos haragját, annyira, hogy ha csak iszonyú mérvben nem kenik, személyesen bezárja a nem fizető üzletet.

Ezért neveztem én az orosz rendőrséget manónak. Azonban nem szólok most ez intévény kémkedéseiről, árulkozásai és éjszakai erőszakoskodásairól, hanem csak azon ágát vizsgálom, mely szerint e testületnek a polgárság érdekében, a rend és közérkölciség felügyeletére, a bünesök kipuhatólására, felfedezésére és letartóztatására kellene szervezve lennie; de mindezt nem teszi; hanem a beécietes embereket boszszantja, ijeszti, csalja és kifosztja.

(Folyt. követh.)

Az óriás kigyó családja.

A jelenet, melyet a fentebbi czim alatt közlött rajzunk tár elénkbe, — habár nem valami kedves és rokonszenves is, de ritkaságánál fogva megérdemli figyelmünket. Egy óriás kigyó, mely anyai gyöngédséggel nyalogatja 40 tagból álló undok fajzatát, s melyet viszont mint szeretett édes anyát rajonganak körül a vipera-fajzatok. A családból hiányzik ugyan valaki, igaz, a gyermekeit csókolgató anya mellett nem látjuk az apát; azonban a kigyó család képe mégis tökéletes — mert a kigyóknál az apa sosem vehet részt a családi örömeiben, mivel a hüllőknek egyik jellemző szokása az, hogy a nő a himet a fogamzás után dühösen elmarja magától. Sajátosos végzete a pusztuló fajnak! Oly valami idegenszerű a párjokat állandóan, híven szerető galambok, sasok, oroszlánok és a többi felsőbb lényekkel ellentétben, hogy már maga ez egy jellemvonás is elegendő lehetne azon különös ellenszenv kimagyarázására, melylyel a föld fejlődése alatt később létrejött szervezetek úgy az emlősök, mint a madarak is egyaránt viseltetnek a hüllők iránt. A golya, mely, mig éhes, mohó falánksággal nyeljesdi el a tavak partján elkapott békákat; ha jóllakott azért azután is nem kevesebb kérihetlenséggel üldözi a mezei varangyokat, s szinte látszik rajta, hogy mily vad gyönyörrel csapkodja földhöz a fölkapott nyomorult teremtményeket, mig csak szétszakadva szét nem mállanak azok. A ki látta már, hogy a kigyász-sas mily szenvedéllyel vagdal a hosszú körmei

között erősen tartott vipera fejéhez, kénytelen felismerni, hogy itt nem csupán az élelemsovár ragadozó falánksága, hanem a hatalmasabb ellenfél boszúja is nyilatkozik az öldöklésben, annyival inkább, minthogy fölemészteni akar, mert gyakran ott hagyja véreben összemarcsangolt prédáját. Ugy hogy az ember szinte hajlandó azt hinni, hogy e ragadozók csupán pusztítási vágyból falják fel az általok fölemészített hullók ezreit.

Ez undor és boszúállási vágy nyilatkozik a nemes lovaknál is, melyek szintén nem állhatják meg, hogy első lábokkal hozzá ne csapjanak az elöttök átoszamló kigyóhoz; de mindenk felett érdekesen nyilvánul e vonás a majmoknál, melyek előbb rendszeren visítással fűződik a közibök megdöött hullót, később pedig minden módot megpróbálnak, hogy mennél előbb megsemmisíthessék azt. Egy alkalommal az állatkerben egy ártatlan leveli békát dobtam a majomkretczbe, s egy pár másodperc elég volt reá, hogy az egész vidáman ugráló banda apraja-nagyja a ketrechez sodronyaira kapaszkodva, különböző üvöltő vagy sivító hangon adja jelét nyugtalankodásának, miközben a bátrabb vénék előkerítvén a mogyoró és diótörésre használt sulyos fagyolyót, jól irányzott dobásokkal igyekeztek távolról szétzuzni a homokban tehetetlenül ott fetregő áldozatot, s csak midőn meztelatlanságából annak kimutált lát-

látható óriáskigyórol mind eddig nem sikerült biztosan meghatározni annak szaporodásmódját. Voltak ugyan, kik azt állították, hogy tojásait egy csomóba gyűjtve, azokat testével befedve, mintegy költeni látszik; e kérdés azonban csak legközelebb a new-yorki aquariumban dől el, a hol egy csak néhány héttel az előtt hozott óriás zuzár alatt egyik reggelen egy csomóba összefo-
dott 43 darab kigyókölyköt találtak. Tudván, hogy a teljesen kifejlett óriáskigyó embercso-
nyú vastagságot, és 20 lábnyi hosszúságot is el-
ér, igen valószínű, hogy e hulló valami roppant
életkort érhet el, míg ily csekélységből lassu
növekedése folytán 20 láb hosszúságra meg-
nyulik.

Különb mint a hullók nagyobb része, úgy ez iránt is jogosulatlan az az erős ellenszenv, melylyel az emberek iránta viseltnek. Még eléggé emlékeztünkben lehet, mily rémülettel vette a közönség a mult tavaszon azt a hirt, hogy a pesti állatker óriás kigyója (boa constrictor) valamire elszabadult ketreczéből; voltak, kik e miatt egészen odahagyták városligeti nyaralóikat, s e sorok írója is épen szemtanúja volt, hogy pünkösöd első napján, midőn pedig máskor oly tulzsfult szokott lenni a liget a látogatóktól, alig lehetett az egész ligetben látni egy pár sétálót, kik folyvást kémlélőve tekingettek magok körül, a beszéd tárgya természetesen

tük, hogy Cailletet és Raoul Pictet vegyészeknek sikerült az oxygent folyékonyvá tenni s most Cailletet decz. 31-én Dumas közvetítése útján közli a tudományok párisi akadémijával, hogy ugyanez sikerült a nitrogennel, de még a hydrogennel is. A kísérlet az Ecole Normale műkonyhájában ment végbe Bousin, Gault, Sainte-Claire Deville, Berthelot, Maskart és mások jelenlétében s ezekben nem maradt kétség az iránt, hogy a nitrogent cseppfolyósan s a hydrogent ködalakban látták. Tény tehát, hogy minden gáz egy törvényt követ s folyóssá tehető. A hideg s a légnyomás egyesülten a gázműveket úgy tömörít össze, hogy folyós állapotba mennek át. Minthogy a levegő oxgyenből s nitrogennel áll s ezek mindegyike folyóssá tehető, természetes, hogy maga a levegő is sikerrel vehető e miveletnek alája. Cailletet ezt bebizonyította azzal, hogy egészen tiszta szénhijas levegőt készülékében folyóssá tett. Mikor a csapat megnyitá, az ekkép elváltoztatott levegő ösppen ki rajta. Ha a mivelet még tovább folytattatik, a folyadék szilárd állománnyá tehető. A szilárd állományu levegő bizonynyal legnagyobb vívmánya a modern chemiának s 1877. decz. 31-ike emlékezetes napja a tudomány történetének. És hogy már most a levegőt palaczokban vagy katulyában is lehet szállítani, nem

AZ ÓRIÁSI KIGYÓ CSALÁDJA A NEW-YORKI AQUARIUMBAN.

szottak következtetni, akkor mert egy fiatalabb óvatosan közelélni az elterülve ott fekvő áldozat-hoz, ketté hasítván két hátulsó lábánál fogva, a szétépett darabokat gonosz kedvteliséssel a még mindig csak távolról leszködő társai közé dobta, s úgy látszik gyönyörködött benne, mily rémült visítással futnak szét az utált testdarab elöl.

Ezeket tudva, épen nem lehet meglepő reánk nézve, ha az embereknél, de kivált a női nemnél ugyanily legyőzhetlen természeti borzadályt látunk a hullók iránt, s a kérdés inkább csak az lehet, hogy honnan van a felsőbb állatoknál ez oly annyira általánosnak mondható ellenszenv? A magyarázatot valószínűleg azon geologiai tényben találjuk föl, hogy a hullók az emlősök és madarak létrejöttét megelőző korszakban jöven létre, egészen másminő viszonyok között keletkeztek, s ép ezért nem levén képesek a később változott viszonyokhoz hozzá szokni, most kellemetlenül érzik magokat, ezért folyvást ingerlékenyek, mérgesek, az őket környező újabbkori állatoknak természetes ellenségei, minek folytán aztán — többnyire elütő testalakjuk iránt is ellenszenvvel viseltetvén, ezek is boszus indulatra gerjednek irántok. A hullók és felsőbb állatok sohasem lehetnek egymással jóbarátok.

Ép ez lehet annak is oka, hogy eddig aránylag oly kevésbé sikerült a hullók életmódját megismernünk; így például az épen rajzunkon

ezeknél is a kiszabadult óriás kigyó levén, de a melyet magok megnyugtató részint már megdöglöttnek, részint valahol a liget másik részén tartózkodónak állítottak.

Az óriáskigyó prédáját rendszeren a kisebb emlősök és madarak osztályából szerzi meg, egy hirtelen csapással az általa megszállott fa derekához szorítva azokat, mignem aztán a megfogott áldozatot fejénél fogva egy lábánál nagyobbra tágítható torkán legyűri; méreg fogai azonban nem levén, az embert megtámadni nem meri, s azon egy pár eset is, melyet beszélnek róla, hogy t. i. egyik kigyó már egy asszonyt is elnyelt volna, valószínűleg a mesék országába tartozik, mivel még a legkifejlettebb példányok is csak nehezen tudnak elnyelni egy óz nagyságu állatot is, — annyival inkább alaptalan volt tehát a rendszeren fiatal és fejletlen állatkeri példányoktól való páni félelem, mely hatalmasan megfizettette némely élvezni vágyó, de tanulatlan fővárosi „burger“-rel az egykor szülői által megtakarított tandíjt.

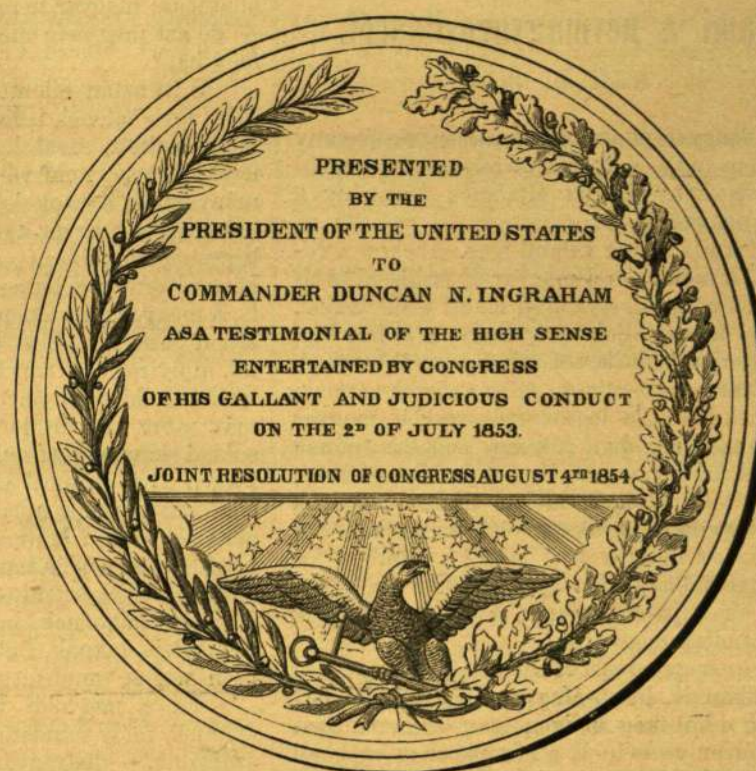
Dapsy L.

Egyveleg.

Szilárd levegő. A tudomány nevezetes új vívmányairól írnak Párisból. A „Journal des Debats“ ugyanis a következőket mondja: Nem rég jelentet-

is szükség levegő-változtatás végett fürdőkre, vagy Olaszországba utazni, hanem a kinek szükséges, hozat egy pár pintet Tátra-Füredről, vagy egy ládával Meránból, kiül a gangra, s kortyolgatja vagy porozogtatja. — Erről még Jules Verne sem írt regényt.

Karácsonyi ajándékok a XVII. században. Bornemisza Anna gazdasági naplója — olvassuk az „Archaeologiai Értesítő“-ben, — a társadalmi élet majd minden mozzanatára foglal magában érdekes adatokat. Érdekes az a vonatkozás is, mely a kis Apaffi Mihálynak adott 1687. évi karácsonyi ajándékokról szól. Három fejedelem küldött a kis fejedelemnek ajándékokat: a szultán „elefántosant palaczot“, egy „kicsi párduezbört“ és kis papucs-kákat; a francia király, XIV. Lajos kozkás összerakó játékot, mely erdőt mutat, és „madár-tanító keztyűt“. Bécsből tükörös játékot ajándékozott az udvar. Ezt úgy képzeljük, hogy az akkoriban még ritka homoru s domboru ivergekől készült tüköröket értik, melyek igen neveléses arczot tüköröztek vissza, ha valaki belenézett. Még most is „optische Wunder“-ként hirdetik az „internationale Schaubuden“-ek ez igen egyszerű játékot.

Az Ingraham-emlékérem.

Ez emlékérem története, mely annak idejében világszerte nagy zajt keltett, reánk magyarokra különös érdekléssel bír, mert keletkezését egy magyar hazánkfia idézte elő.

Kosztá Gergely honvédhadnagy a világsí fegyverlettel után Törökországba menekült; nem akarván az iszlama térni, Sumlából tovább állott, s biztosabbnak hitte inkább félreeső helyre menekülni, mint Konstantinápolyban üldöztesnek tenni ki magát; azért Smyrnába ment, hol egy pár családdal szívesen ismeretségbe és benső baráti viszonyba lépett, sőt egy leánnyal is keletkezett ismeretsége, kinek ígéretet tón, hogy nőül veszi, ha Amerikában — hová utazni szándékozott — valamely állást teremthet magának, mely után bescületesen megélhetek.

Kosztá el is ment Amerikába, hol elég szerencsés volt, a mennyiben rövid idő alatt oly életpályát teremthet magának Chicagóban, mely után biztos kilátása lehetett eltarthatni egy családot, — s rendbe szedvén dolgait, ismét az Oceanra szállott, hogy reá váró kedvesét az új Eldorádóba szállítsa.

Junius végén 1853-ban érkezett Smyrnába, hol úgy intézte ügyét, hogy néhány nap múlva már visszantazhasson Amerikába egy gyümölcsös hajón.

Kosztá akkor már letette az első esküt, mely alapul szolgál az 5 év múlva letendő amerikai polgári eskünek, s így tényleg amerikai polgárjelölt volt, s mint ilyen amerikai védelem alatt állott. E végből jelentkezett is a smyrnai amerikai konzulátusban, hol ugyan nem volt jelen maga a konzul, ki akkor Konstantinápolyban volt szabadságon, de Kosztá azért a helyettesnek előmutatta a hivatalos bizonyítványt letett első polgári esküjéről, s amerikai oltalmat kért, ha netán az osztrákok által Smyrnában háborgattatnék.

Az osztrák konzul ugyanis megtudván, hogy Kosztá ismét Smyrnába jött, s hozzá még azt is hallván, hogy magát amerikai alattvalónak adja ki, megidézte, hogy tüstént jelenjék meg a konzulátusban, s igazolja magát. Kosztá természetesen nem jelent meg, s a konzul annyira ment hivatalos buzgalomban és magyarfalo szenvedélyben, hogy kiadta ellene az elfogatási parancsot, s személyzetét Kosztá lakásába küldte, az elfogatás végrehajtásával bízva meg azt.

Kosztá azonban ellenállt, sőt barátjai segédelmével a konzulatus embereit jól elphajolta. A konzul a török kormánytól nem számolhatván e tekintetben segélyre, az épen a kikötőben horgonyzó „Huszár“-nevi osztrák hadi parancsnokát kérte fel, hogy adjon kellő számú tengerész-katonaságot Kosztá elfogatására.

A brig parancsnoka tüstént partra szállított egy osztag katonát, kik a parton sétáló Kosztát megröhanáltak, s megkötözve a hadi brigre szállították, hogy aztán Triesztbe tovább vigyék.

Szerencsére a kikötőben volt épen egy észak-amerikai hadi salup is, névszerint „Saint Louis“, Ingraham Duncan parancsnoksága alatt,

ki személyesen ment a „Huszár“ födelzetére, mihelyt az amerikai konzulatus útján értesült Kosztá elfogatásáról, s követelte Kosztának mint amerikai polgárjelöltnek tüstént szabadon bocsátását.

Az osztrák parancsnok egyáltalán nem ismerte el, hogy osztrák alattvaló bármely állam polgára lehet, s azt állította, hogy Kosztá lázadó s így gonosztevő, s kereken megtagadta Kosztá kiadását.

Az amerikai parancsnok erre visszatért saját hajójára, tüstént felvonult a „Huszár“ oldala mellé, a födelzetet támadásra rendelte el, az ágyukat a „Huszár“-ra irányozta; s aztán segéd-tisztét átküldte azzal az írott sommációval, hogy ha egy óra alatt Kosztát át nem hozzák az amerikai hajóra, s aztán nem huzzák fel az osztrák hajón az amerikai lobogót, s azt nem üdvözlik 31 ágyulóvéssel, a „Saint Louis“ megkezdi a tüzelést, és fenéke furja a „Huszár“-t.

E határozott föllépésnek eredménye az lett, hogy a „Huszár“ pontosan teljesítette az amerikai parancsnok követelését; Kosztá szabad lett, s Amerikába utazott nejével, hol sokáig ő volt a nap hőse, s eléggé ismert egyéniség.

Ha az osztrákok szépen elhallgattak volna e felsülés után, az egész ügy kétségkívül nem sokára feledékenységbe merült volna, s senki sem beszélt volna felőle. Azonban nem nyughat-
tak. Bécsből Amerikába jgyezték intéztek, s fényes elégteltel, Ingraham megbüntetését, s Kosztá visszaszolgáltatását követelték. Az amerikai kormány először kitérőleg felelt; de a további sürgetésre vizsgálatot rendelt, melynek eredményét az osztrák kormányfóval közölte. Ez eredmény természetesen azt mutatta ki, hogy Kosztá csakugyan amerikai polgárjelölt volt, az osztrákoknak nem volt joguk őt elfogni, s Ingraham csak kötelességgel teljesítette, mikor Kosztát erővel is visszavette.

Az osztrák kormány azonban nem ismerte el, hogy osztrák alattvaló egyáltalán más állam polgára is lehet, követelését fenntartotta, s azzal fenyegetőzött, hogy megszakít minden összeköttetést a washingtoni kormányfóval.

Ekkor épen egy szerencsétlen természetű ember volt az osztrák követ Washingtonban, valami báró Hülseman nevi, ki uton-utólen kompromittálta kormányát is, magát is, izgága föllépéseivel és követeléseivel a magyar ügyre s magyar emigrációra vonatkozólag, az amerikai kormány végső türelmét és elnézését is kemény próbára tette, s így az amerikai kormány és kongresszus rövid uton tisztáztaz egész ügyet.

1854-iki augusztus 4-én ugyanis a szenátusban Sumner massachusettsi szenator interpellálta a külügyek titkárát a Kosztá-Ingraham ügy állására nézve. Marcy külügyi titkár tüstént válaszolt, előadta az ügyben lefolyt tárgyalást, s Ausztria jelenlegi fenyegető állásfoglalását. Utána rögtön fölkel Summer s azon határozati javaslatot terjesztette a szenatus elé; bízva meg a kongresszus mindkét háza a presidentet, hogy Ingraham N. Duncan hajóhad parancsnoknak nagyszerű arany emlékéremet veressen, s azt neki

ünnepélyesen adja át az összes kongresszus nevében, mint elismerő kitüntetést, hogy kötelességgel oly lovasias és tapintatos módon teljesítette 1853. július 2-án a smyrnai kikötőben.

A határozati javaslat egyhangulag felállás által elfogadtatott, tüstént átküldetett a képviselőházba, hol hasonlóan egyhangulag s nagy tün-
tetéssel elfogadtatott; s a következtése lett, hogy báró Hülseman kivette utlevélét, egy ideig ide s tova utaztatott, aztán ismét visszament Washingtonba, tisztelgett a külügyek titkáránál és a presidentnél, s folytatta ügyködését, mintha semmi sem történt volna.

1860-ban Philadelphíában időzven, meglátogattam az Egyesült-Államok ottani nagyszerű pénzverő házát, s többek közt megnéztem az intézet által eddigleg vert pénz- és érem-mintagyűjteményt, hol a minták és rajzok mellett a vert példányokból is látható egy-egy. Itt figyelemztettek az Ingraham emlékéremre, melyből természetesen csak egyetlenegy példány vertett aranyból Ingraham számára, s a minta-gyűjtemény példánya egy bronz lenyomat volt. A pénzverde igazgatójának utasítására folyamodtam aztán az amerikai kincstári titkárhoz, engedné meg, hogy az emlékérem egy bronz példányt veressek a magyar nemzeti muzeum érem-gyűjteménye számára, minthogy az emlékérem minket magyarokat is közelről érdekel. A válaszal egy-
uttal az emlékérem is hozzám küldetett, azon kijelentéssel, hogy nagy öröme szolgál a miniszternek ezen kívánságomnak eleget tehetni.

Az emlékéremet személyesen hoztam haza, s átadtam 1861-ben Kubinyi Ágostonnak, a muzeum akkori igazgatójának, ki azonban igen megijedt, s gondosan rejtve tartogatta, s így csak utóbbi időkben került napvilágra a nevezetes érem, mely jelenleg a nemzeti muzeum gyűjteményében látható.

Az érem természetes nagyságban van az ábrán lemásolva. Egyik lapján látható a smyrnai kikötő, a „Saint Louis“ és „Huszár“ hadihajókkal az előtérben. A másik oldalán pedig tölgy- és habérkoszoru-keretben, s alól az Egyesült-Államok czimerével, a következő felirat: „Emlé-
kül az Egyesült-Államok Elnöke által Ingraham N. Duncan parancsnoknak, mint elismerő kitün-
tetés, a kötelesség teljesítést méltányló kongresszus részéről, 1853. jul. 2-án tanúsított lovasias és tapintatos magaviselést.“ (A kongresszus 1857. aug. 4-ki összes határozata.)

Végül csak azt jegyezzük meg, hogy az „American Navy Register“ szerint, Ingraham N. Duncan egy régi angol nemes család ivadéka, mely a mult század közepén vándorolt ki Amerikába, nevezetesen Virginia államba. Hősünk 1820-ban született, tanulmányait Annapolisban a tengerészeti akadémiában végezte, s azóta volt tanár a tengerészeti akadémiában, segéd a tengerészeti csillagadában, s aktív hajószolgálatot is sokat látott. Mult évben már Commodore, vagyis sorhajókapitány volt, s a „Colorado“ gőzfregáton parancsnok.

Xántus János.

Egy hatszor használt petti sor, vagy annak helye egyszeri lgtatásnál 10 krajczár; többszöri lgtatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön mindenképpen lgtatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalkom számára hirdeményeket elfogad Bácsban: Haasen. Kádler és Vogler Wallischnasse Nr. 10, Mosse R. Sclerstätte Nr. 2 és Oppelk A. Wellze Nr. 22.

Varrógépek Wheeler & Wilson Mfg. Co. től New-Yorkban. Budapestben egyedül csak O.H.M.C.O.-nál, V. ker. József-tér 15. sz. egyzersmind készletben tartja a legészterőbb varró- és más segédgépeket kézi varrógépeket. Berendezési intézet.

Dr. Pattison köszvény - gyapotja enyhíti azonnal s gyógyítja gyorsan a csúsz és köszvény bármely félésegeit, ugymint: arc-, mell-, nyak- és fogfájást, fej-, kéz- és térd-köszvényt, tag-szagatást, hát- és ágyérfájásokat. Egész csomag 70, fél csomag 40 kr.

Gazdag keresetet és tisztességes foglalkozást aján a szorgalmas egyéneknek az Osztrák magyar bank intézet, Braun József, Budapest, Gizella-tér 5. sz.

D'Dique, francia hajfesték! E festék az eddig feltaláltak között a legjobbnak bizonyult, a menyiben vele a haj természetes feketéire, vagy barnára festhető, mely szín a festés után azonnal elbáll. Előnye továbbá, hogy egyszeri bekenés 3 hónapig tart s, a mi fő, megszáradás után nem fest semmiféle fehér- vagy agyenné.

A FRANKLIN-TARSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelenést és minden könyvrészt kapható.

A magyar királyi testőrség története irodalmi működése. BALLAGI ALADÁR. Második változatlan kiadás. Ára füzve 2 frt.

Orvosi jegyzőkönyvek boncz- és látletelek figyelemmel a legújabb orvosrendőri és orvostörvényeszéki eljárásomra. Dr. RUND BERNÁT. Ára füzve 50 kr.

Csak 4 frt 20 kr. o. é. egy egész iparszarnok, a mi t. i. a készlet tart; Állván a következő jó munkált árukból, ugymint: 1 pár igen szép china-estlet szarvái gyertyatartó üvegkarral, 6 db. finom fém kávé- vagy viszesze.

Gyökeres orvoslása a gége-, nyak és tüdő-betegségeknek. Ezen egyszerű gyógye járás a bel- és külföld összes orvosi köreiben fölötté számos használatnak örvend, meglegő gyogyere dményei miatt. A készlet alkalmazásának egyszerűsége ezen betegség módoszernek minden más rendszerét fölötté azon előnyt nyújtja, hogy azt a be egy nyert utasítás után és orvos jelenléte nélkül használhatja.

Bizonyítvány. Tisztelt uram! Működésében egy legző-készletnek készítmények és rőpirat-tali küldésére kérem, egyúttal van szorossáim teljes megelégedésemet az Ön által készített előnyös hatású készletnek. Teljes tisztelettel Dr. Hoffmann, orvos-szébstudor, uradalmi és községi orvos.

T. TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnak Budapestben. Több mint 8 év óta vándorló köszvényben szenvedek. És pedig rendszerint kétszer, ugymint: január és ápril hónapokban, igen ritkán júniusban is. Ez idő-táiban karjaim és lábaim izmaiban borzasztó kinokat szenvedek. E fájdalom enyhítésére házi és orvosok által rendelt számtalan szereket kiserítettem meg!

Báli női öltözékek divatos elkészítését mérsékelt áron s legpontosabban eszközöl. Keller és Zsitvay cég Budapestben, szervitátor, szerviták épületében. Minden más divatcikknek le-szállított áron.

Remesváry MÓRICA cipő-gyára Budapest, király-utca 2. sz. Hölgyeknek: Valódi török szőltápusok 1.20 Eberlasting v. bór házi cipő, kis és nagy csokrokkal 1.70 Eberlasting v. bór húzó to-pánka, magas vágású, roc-coco-sarkkal, a legfinomab-ban kiállítva 3.- Topánka chagrín-bőről, jól munkálva 3.60 Ugyanaz díszített lak-örrel 3.90 Topánka salon-lakk mánczi-bőről glacé- vagy chagrín-bőr-gátrál, igen finom tűzé-s munkával 4.60 Caizna fénymávos, chagrín-vagy bagaria-bőről, rőnc-czal és csavart kettős talppal 8.80

Francia és magyar BESZÉLGETÉSEK ÉS TÁRSALGÁS KÉZIKÖNYVE, vagy TÖKÉLETES UTMUTATÁS azok számára kik magukat a két nyelvben helyesen és könnyűséggel kifejezni ohajtják. Coursier után Karády Ignác. Ötödik kiadás. (Zsebkidás, 356 lap.) - Ára füzve 1 frt 20 kr. Angol vázson-kötésben 1 frt 60 kr.

Pserhofer J. gyógyszerész Bécsben, Singerstrasse 15. „zum goldenen Reichsapfel“. Akustikon (fülszes) 1 üvegcse 1 frt 0. 6. A tület mindig melegen és nedvesen tartja, oltalmazza meghűlés s ennek következményei ellen; közeveti szabályos képződését a fülszárak, melynek hiánya fókusz oly sok tüdőbetegségeknek az oka.

Magas fokú tüdővész a Hoff-féle maláta-kivonat egészségi sör és sűrített Hoff-féle, maláta-kivonat által enyhíthetik a fájdalom, mátráskelve s a betegség magá a gyógyulásnak lehetőleg előkészítve lesz. Fájdalmas volt ráz névze lányomat annyira szenvedni látni; a legrosszabbra el valék készültve. Egészen, a szintén mellbajban elhalt anyjának képe volt, s ő maga sem hitt a gyógyulásban, midőn az őn csodálatos maláta-kivonatának használatát megkezdettük.

Angol remekirők műveiből, YACHOTT SÁNDORNÉ. Árú füzve 1 frt 40 kr.

GARABONCZÁS DIÁK. Iskolás adomák, diákok ötletek. Valódi velős és villanyos viccek változatos és választékos vegyülete, s szemenszedett szépszámu szellem-szirkák szivderítésre szánt szerzeménye. Közel ezeregy élecz. Az iskolák s gyermekvilág virágos tarka réjtéről, s a tanítói élet kapatalan kopár kertjéből lekaszáta, inkasszáta, kazalba szállította, összeállította, felbeharmadába garmadába gereb-lyélte; szóval: szerves egészszé kögítve a téns publikum győ-nyörködtetésére gyöngyben egyívű gyűjtötte s egy gyurmába gyömmöszölte GyÖRFFY IVÁN. TARTALMA: I. Kis gyermekvilágból. II. Alsóbb iskolákból. a) 1. Szem-léleti képek. 2. Imádság és ének. 3. Biblia és káté. 4. Olvasás és írás. 5. Nyelvtan s fogalmazás. 6. Számvetési példák. 7. Földrajz s történelem. 8. Természettudomány. 9. Figyelem s fejelem. 10. Mindenféle elem. III. Felsőbb iskolákból. 1) 1. Moral és doctrina. 2. Ex lingua latina. 3. Különféle thémák. 4. Próza és poezia. 5. Számítási problémák. 6. Históriai thémák. 7. Geografus diák. 8. Fizika ideák. 9. Apró processusok. 10. Vegyes concepus. IV. Képeket képek. V. Legátus adomák. VI. Gondos csont-t. diák. VII. Tudós professzorok. VIII. Kántorok, rektorok. IX. Tanít-tók, mesterek. X. Még egy sorozt gyerek. Ára füzve 1 frt 50 kr.

SÓB-BORSZESZ, kitünő házi-szer. Gyors hatást eszközöl: Rheuma, esz, szag-gatás, fagyás, fog-, fej- és tüdőfájdalmak, szem-gyulladás, hémulások, stb. stb. ellen; sőt ft g-tisztító szerül is igen ajánlható, menyiben a fókusz fénvét elősegíti, a foghúst erősbíti, és a száj tiszta szagtalan izt nyer s ezen elpá-rólgása után, valamint fejmosásra a hajde-gek erősítésére és kopától megtisztulásra is. Használati utasítás magyar vagy német nyelven jelentékeny orvosi s egyéb elismerő bizonyítványokkal, valamint bizományosaim névsorával, minden üvegehez mellékelik. Ára egy nagy üveggel 80 kr., kisebb 40 kr. ÉLET-ITAL, kitünő házi-szer, váltó és mocsarláz, bél- és gyomorgörcs, epe-inger, hányás, tengeri betegség, vizeletszorulás, álmatlanság, stb. ellen. Ára egy nagy üveggel 65 kr., kisebb 50 kr. BRÁZY KÁLMÁN, nagykereskedő. Budapest, iroda és központi főraktár országút, 24. sz. TÖRÖK JÓZSEF, király-utca 7. sz. Vidéken az üvegehez mellékelik utasításokban felsorolt bizományosaimnál.

Van szerencsém üzletem nagyobbitását tudomásul adni és hogy **uri ingek, gallérok és kézelők** készítése mellett **4023**

uri kalapokat, cilindert és chapeau claquet nagy választékban fogok tartani, az ismert legolcsóbb árakon. **Árjegyzéket**, ugyint mint a kátát a már érkezett legújabb színes ing-szövetekből ingyen és bérmentesen küldök.

Fehér é. színes ingek ára: 2 frt 50 krtól kezdve 3, 3 1/4, 3 1/2, 4 frtig, rumburgi vászonból, és hímzve egész 20 frtig.

HOLLÓSI J.
fehérenemű és uri-divat raktára, Budapest, Dorottya-
utca 10-ik szám.

Minden zenekedvelőre nézve igen érdekes!
Előfizetési felhívás az
„APOLLO” zeneműfolyóirat
(hangjegy-füzetek)
hetedik évfolyamára.

TARTALMA: Átiratok, ábrándok, egyvelegek a legújabb operák s operettből, kedvelt magyar népdalok, szalon- és tánczeneművek (polkák, kerin-gők, mazurkák, csárdások, stb.), valódi török zene, kitűnő eredeti zeneszer-
zemények, stb.

A lap megjelen minden hóban 2-szer. A rendkívül olcsó előfizetési ár egész évre 6 frt, félévre 3 frt.

Az előfizetés legzélszerűbben postautalvánnyal a következő cím alatt eszközölhető: „Az Apollo kiadó hivatalának, Budapesten, I. ker. országház-
utca 94. sz. a.” 4208-9

Figyelmeztetés és felvilágoztatás!

Még soha nem kellett szépítőszert olyan fel-tűnést a hajnövekedést illetőleg, mint a **Winkelmayer-féle**
bojtorjángyökér-esszencia;

miután alig 16 éves fiatal emberek szálltak oly erős szakállt nyernek, mely különben csak későbbi korban, vagy épen nem szokott bekövetkezni, és kopasz helyek a fején, hol már évek óta haj nem látszik, ismét sűrű hajjal letérnek feje.

Nem csoda tehát, ha sok hamisítás és utánozás fordul elő, és egy helybéli Guletember is, ösenkötötésben egy általam el-becsült bolti szolgálóval valami gyökérket hasonló név alatt hirdet, a közbizalom megzavartatására és félrevezetésére.

Még a „Wiener medicinische Zeitung” is egy nyilatkozik, hogy a bojtorjángyökér-esszencia jó minőségben csak Winkelmayer-nél található.

Szalócsók kikerülése végett, kérik tehát mindenki, miszerint mindenütt a Winkelmayer-féle bojtorjángyökér-esszenciából, valamint a többi bojtorjángyökér-készíté-nyéből kérjen.

ÁRAK: Egy üveges bojtorjángyökér-esszencia 90 kr.; egy téglai bojtorjángyökér kence 60 kr.; egy téglai brillan-
tós, a szakállnak szép alakú és puha letételére, 40 kr.; bojtor-
jángyökér-olaj 40 kr.; bojtorjángyökér-viasz kence 20 kr.;
bojtorjángyökér-hajszappan 20 kr.; Eau Alhienne, legjobb
szer a fejkora eltérésére 50 kr.; Purgin, növényi szer, mely az
arc haj- vagy szakállának, az eredeti színt visszaadja 1 frt. —
Purgin, csupán növény-anyag minden ásványi vegyület nélkül,
s így teljesen ártalmatlan.

Szállítás csak 1 főtől följebb, csomagolással együtt tör-
ténik. — Szállítási üvegként 10 kr. csomagolást díj szem-
míttek.

Központi szétküldési raktár: **J. Winkelmayer,**
Wien, 6. Bezirk, Gumpendorferstr. Nr. 169 u. Stumpferg. Nr. 13.
Budapest: Török J. gyógyszer, király-utca 7. Temevár:
Jancsik Ernő, gyógyszer. Kolozsvár: Szék Miksa gyógyszerés.
Gyöngyös: Merész Nándor, gyógyszer. 8882

Sebészeti műszereket, testgyógyászati gépeket, kötéleket és sérvköteleket,
legújabb szerkezetben s saját gyártmányban;

továbbá a gyógyeljárás céljainak megfelelő szakmunkákkal készített sebészeti különlegességeket
kautsuk és gumiból, valamint minden egyéb készleteket, gépeket, és betéteket, Lister tanár
rohadást gátló kötélek-szöveteit, répes-gyapját, s a legújabb találmányokat a sebészeti kötéleket
terén stb. ajánl

Fischer Péter, sebészeti eszközök gyártója,
kir. tábori szállító, 4187

Budapest, halvani-utca, 11. sz.
Árjegyzék 1000 képpel, kívánatra ingyen küldetik.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együttes: f. egész évre ... 42 frt f. félévre ... 6 * Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: f. egész évre ... 8 frt f. félévre ... 4 * Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: f. egész évre ... 6 frt f. félévre ... 3 *

3-dik szám. 1878. **BUDAPEST, JANUÁR 20.** XXV. évfolyam.

LINNÉ KÁROLY.
(1707—1778.)

TÖRKEJÉT, azt hisszük s a történelem bizonyítja, senki sem helyezi el biz-
tosabban mint a tudós, a ki az embe-
riség nagy és közös szellemi kincsének, a tudomány papirjaiba fekteti be. Még ha eszméi s vívmányai tulszárnyaltának is, benn maradnak azok a tudomány nagy épületében, mint alapkövek, melyekre a későbbi utódok építettek, mint oszlopok, melyek a betetőző kupolákat tartják, mint lépcsők, melyek a messzelátó magasba fel-
vezetnek. Neve is be van vésvé, kitörülhetet-
len betűkkel az épület egy márványtáblá-
jára, s fáradozása és lángesze összegének kamatait a hirnév évszázadékaiban szedi elvülhetetlenül; nagy pénzben a tudomány
elkönyvei lapjain, aprópénzben az iskolás
gyermekek ajkairól, a kik közül egy sem
maradhat annak ismerete nélkül.

sából merítjük, mi volt a növénytan az ő fellépése előtt. Az új korban, jelesen Amerika felfedezése óta egyre gyarapodó növény-isme, a földrajzi ismeretek hala-dása által gyamolítva s számos növény-
kert alapítása által is előmozdítva, két
század leforgása alatt tömérdek anyagot
halmozott össze a tudomány asztalán.
E roppant anyaghalmozás azonban senki-
nek sem sikerült rendet hozni; s a kik azt

megkísérlették, Caesalpin, Ray, Rivin, Tournefort, csak nagyobbá tették a zavart. Linné véget vetett annak, talála egy ismérvet, melyet a növények, a természet e bájos és oly végtelenül különböző gyermekeinek osztályozására biztosan lehetett használni. S ez, első tekintetre legalább a legtermészetesebbnek látszó, a növény legnemesebb, t. i. termő vagy nemző szer-
veinek különbözése.

LINNÉ KÁROLY.

Minden régi köhögés ellen,
mellfájdalmak, sok évi rekedtség, torokbajok, s a tüdő nyálkásodása
ellen a több orvos által megpróált

4064

fehér mellszörp, **GYOMOR-**
betegségeket

és minden altesti bajokat (galandférgyet biztosan és fájdalom nélkül) gyógyít: a legjobb sikerrel specialista **Dr. Loew, Bécs, Kohlmarkt 20.** — (Levelek díjjal elküldött vagy ajánlva legyenek.)
Dr. Loew emésztő pora gyomor- és bélgyógyászati, s ide-gesség ellen, használati utasításokkal, onnan szétküldetik. 4197
Ára 80 kr.

Mayer G. A. W., Breslauban.
Főraktár Budapest: Török József gyógyszerész úrnál, király-utca 7. sz.

A FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

NEMZETI
NAGY KÉPES NAPTÁR
1878-ik évre.
Szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal
számos képpel.

Szerkesztő **ÁLDORIMRE.**
Tizedik évfolyam. — Ára füzve 1 frt.

Tartalómjegyzék. Czimkép: Néro láklyál Sziemiradzski világhírű fest-ménye után, Néro jellemrajzával. Mester és tanítvány: 1. Gyulai Pál, képpel. 2. Dömötör János, képpel. 3. J. látogatás, vers. Margit szigetén, vers. Az égő tűz, vers. Ismét nálam voltál, vers. A kit egy nemzet sirat: A Deákmauso-
teum, képpel. Egy gyarmunkás életéből, beszély. Nagy szellemek és nagy
jellemek: Kossuth Lajos és Hugó Viktor legújabb arcképeivel. Költő és
diplomata, Dóczy Lajos, a „Csók” szerzőjének arcképeivel. **Törökök és musz-
limok**, 12 jellemképpel. Innen-onnan (azaz a történelmi és a szomszéd ből): 1. A
bolgárokról, 3 képpel. 2. Konstantinápoly, 4 képpel. Névszerint: bolgár
császló szán. Vászárter Szelevjovoban. A bolgárok hovatáncza. Galatai külvá-
ros. Megérkezés a kikötőbe. Török temetés.) **Vázlatok egy év történetéből:**
Mikó Imre gróf, képpel. Szalai Agoston, képpel. Kesztemény Aurél, képpel.
A Petőfi-társaságról. Költemény Petőfiről. Török világ Magyarországon. Tahir
bej és Sulejman seik arcképeivel. **Történelmi mozaik.** Bukotti nagyságok:
Ujvári ünnepély III. Amurat szultán idejében. Flórenczi ünnepélyek egy
új pápa tiszteletére. Egy velencei dolog menyeközje. **Vegyesek:** A Medszide
rendjel, képpel. Az első kínai követés Európában, két képpel. A kocsiról
mint fényűzési czikkről. Kínai mesék: Egy kínai anya. Egy kínai
mostoha. Egy kínai miniszter felesége. Egy kínai királyné. Egy kínai
örveg és anya, stb. Boszorkányok az inquisitio előtt. **Hasznos tudnivalók:**
Tengerészeti nagyhatalom hadihajók nélkül. A théáról. Hires gyémántok
története. A föld népessége. Galambpóstkák alkalmazása a háboruban. A skót
bankokról. Akinek szép lánya van, stb. **Magyarország címévéltára,** a leg-
újabb és leghitelesebb adatok nyomán szerkesztve egy szakértő által. Ország-
gos vásárok. Hirdetések.

Semmi sem jobb
a haj **növésének**
fentartására és **előmozdítására**
mint az oly ismeretes és híres,
orvosi tekintélyek által meg-
vizsgált, a legfényesebb si-

Rezeda-göndörítő-pomádé

mely rendszeren használva a haj legkopaszabb helyein
is dúsa hajszálakat növeszt; az ősz és vörös haj színt
színt nyír; a hajtalajt caodás módon megerősíti,
nehány nap alatt tökéletesen megszünteti a kopra
képződését, a haj kihullását a leggyorsabb időn
egészen megakadályozza, a hajnak természetes
fényt és

hullámos alakot
kölcsönöz és a legkésőbbi korig megvédi a megöszü-
lés ellen.

Feltétlenül kellően tisztítani és díszes kiállításnál fogva eszméit a
legfinomabb toleltó-esszenciával is díszesíteni.

Egy téglai ára használati utasítással (hat nyelven) 1 frt 50 kr.,
postán küldve 1 frt 60 kr.

Ismét eladók ült leengedésben részesülnek.

POLT KÁROLY
Gyár és központi szétküldő-
raktár
Budaörs-egyházi téren, VIII. ker. József-
tér, 7. számú házban, 14. sz. házában,
hová minden irásbeli megrendelés küldendő, és a hol vidéki megrendelések az ősszeg
beküldése vagy postai utalvánnyal a leggyorsabban teljesíttetnek.

Főraktár: Budapest egyedül **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész úrnál,
király-utca 7. sz. a »Szent lélekhez.« 2609—16